

6. Populære myter om Darwin

Darwins bok "utsolgt samme dag"?

(Og hvilken utgave var "den siste"?)

Etter hvert som tiden går, ser vi at mange reagerer på evolusjonistenes gamle munnhell og tilsynelatende hevdvunne talemåter. Om en går etter disse i sømmene, ser vi at de ikke stemmer. Ukorrekte ting blir ikke sanne fordi vi hører dem ofte.

La oss her se nærmere på utsagnet som Darwins disipler aldri unnlater å nevne når det kommer på bane – at da "On the Origin of Species" kom ut 24. november 1859, ble boka "utsolgt samme dag."⁴⁷⁴

Stemmer ikke

Dette utsagnet stemmer ikke, i hvert fall ikke i ordenes normale betydning – som en tydeligvis gjerne vil ha oss til å tro: At publikum ved utgivelsen "rev boka ned av hyllene!" For det første var opplaget bare 1250 eksemplarer. Det er ikke mye i Storbritannia, i en storby som London og av et meget kjent forlag, John Murray.

Dessuten sørget forleggeren for en reklame av en helt ekstraordinær karakter, den tiden tatt i betraktning – det ble for eksempel forhåndsannonsert i det kjente magasinet "Athenaeum" den 15. oktober, en hel side, sammen med andre av forlagets kommende utgivelser. Darwins venn, geologen Sir Charles Lyell, hadde allerede den 18. september talt varmt og "provocatively" [utfordrende] om Darwins kommende verk om "the difficult and mysterious subject" i The British Associations møte i Aberdeen. Selveste Prins Albert, Dronning Victorias gemal, var til stede, noe som gav ekstra oppmerksomhet. "Athenaeum" hadde en fyldig reportasje av Lyells tale i bladet den 24. september.⁴⁷⁵

Annonser

Forlegger John Murray fortsatte sin annonsekampanje. 29. oktober har han et nytt oppslag i bladet, denne gang med Darwins nye bok på en mer fremtredende plass. 12. november gjentok det hele seg, med boka

ikke så eksponert denne gang, men med større skrift. Uka etter, den 19., kom et nytt iøynefallende oppslag. Og denne gangen setter redaktøren W.N. Dixon, inn en anonym omtale, selve lederartikkelen, på fire spalter. Det viser seg at den er skrevet av John R. Leifchild, en forfatter og anmelder. Måten denne er laget på, er så interessevekkende at hadde det ikke vært for bladets uavhengige rykte, ville en tro at redaktøren var betalt av Murray for å få skrevet nettopp en slik omtale!

Perfekt “timet”, akkurat passe “fiendtlig” både til å vekke både engstelse og sinne: “Dersom en ape kan bli til et menneske – hva kan ikke da et menneske bli til? (...) Hvorfor konstruere en ny kunstferdig teori for å ekskludere Gud fra nye skapelseshandlinger?”⁴⁷⁶

Darwins fremste biograf, Janet Browne, skriver: «Anmelderen erklærte at Darwins bok nesten var for farlig å lese. Den burde bli lagt i teologenes trygge hender og overlatt til Divinity Halls, Universitetets, foredragssalens og museets nåde og barmhjertighet.»⁴⁷⁷

Darwin skriver så til vennen Hooker: «Han vil, under enhver omstendighet, brenne meg, men han vil legge bålet til rette og fortelle de svarte beistene [dvs. prestene; han nevner dem i setningen før] hvordan de kan fange meg.»⁴⁷⁸

Den 22. november ankommer bøkene til bokhandlerne. En rapport om boka kommer i “Our Weekly Gossip” [sladrespalten] i Athenaeum den 26.

Antallet

Darwins bok trykkes som nevnt i et antall av 1250. Derfra må vi trekke fra en del eksemplarer, og det antallet som blir solgt til publikum, må vi regne oss fram til slik:

Den 11. og 12. nov. sender Darwin et eksemplar til venner og prominente personer sammen med et litt smiskende eller unnskyldende brev, av typen “denne boka vil sikkert skremme deg”. Eller: “Hvor inderlig du vil lengte etter å korsfeste meg levende!”⁴⁷⁹ Disse var til så mange som 93 forskjellige personer. Og 41 eksemplarer ble sendt til anmeldere.⁴⁸⁰

En del av disse sendes direkte fra trykkeriet, med dedikasjon påskrevet av en kontorfunksjonær og med et av Darwins medfølgende brev.⁴⁸¹

Forfatteren beholdt 12 bøker (+1) til seg selv. 5 gikk til “Stationers Hall Copyright”.⁴⁸²

Hele 500 eksemplarer gikk til Mudie’s Circulating Library.⁴⁸³